

Numărul 43. Oradea-mare 27 oct. (9 nov.) 1902. Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Societatea teatrală G. A. Petculescu.

Adaus la istoria primei societăți teatrale române ambulante din Transilvania, Ungaria și Banat.

(Urmare.)

Petculescu și-a angajat membrii trupei prin contracte. Aduc aici ca specimen contractul făcut cu Almăjanca în 26 august 1878, care mai târziu a devenit una din cele mai bune puteri ale trupei. Pe atunci eră Almăjanca o începătoare la Turnu-Severin. Iată acest document interesant și instructiv :

L. T. „Contract.

Prin care dșoara Veronica Halmăjanu se angajează cu dñii artiști societari în calitate de actriță sub condițiunile următoare :

Art. 1. Dșoara Veronica Halmăjanu se obligă a jucă ori ce rol i se va da, a-l învăță bine urmând regulat și precis orele de repetiție și musică și a urmă societateu ori unde și ori când i se va cere să facă *escursiuni artistice*.

Voiagiul se va plăti de societate.

Art. 2. Dșoara Veronica* se va supune la toate regulele și *regulamentul teatral*, care se va face pentru reușita pieselor și în interesul teatrului.

Art. 3. Dșoara Veronica va avea tot ce-i trebuie pentru scenă în montarea pieselor.

Art. 4. Dșoara Veronica, după învoiala ce a avut cu Societatea, va primii suma de 35 fl. v. a. pe fiecare lună, adecă trei-zeci și cinci florini.

Art. 5. *Stagiunea se compune din 8 luni* cu începere de la 1-lea septembrie. Luna maii se va socoti facultativ. Dacă vom jucă, din intrarea brută se vor scoate mai întâiu cheltuelile serale, iar restul se va împărți egal între societari și gajisti.

Art. 6. Lunile iuniu și iuliu vor fi vacanțe fără apontamente (?). Iar în luna august se vor începe repetițiile pentru prepararea noului repertoriu, *iarăș fără gaj*.

Art. 7. Acest contract are valoare pe 8 luni lucrative, obligator de la întâia reprezentațiune în condițiunile citate la articolul 6.

Art. 8. Ori cine ar avea să se retragă mâina-into de acest termin, saũ va părăsi angajamentul de față, fie societar, fie gajist, va plăti toate pagubele cauzate Societății, constatate de autoritățile locale.

Art. 9. Societatea se obligă a plăti regulat la fiecare 15 zile leafa dșoarei Veronica Halmăjan.

Art. 10. *Morala în clasă, pe scenă și în Societate sũnt foarte viguros impuse* tuturor în genere.

Pentru care spre mai multă siguranță s'aũ făcut doue asemenea contracte pe hârtie timbrată, posedând fiecare câte unul.

Dat etc."

Acest contract semnat la 26 august 1878 ne aruncă o lumină

Georgiu Aug. Petculescu în diferite roluri.

* Asă e în original.
— Dr. V. B.

interesantă asupra acestei trupe, care precum se vede se constituia din societari și gajisti. Cine au fost societari pe lângă Petculescu și asociatul său A. C. Dobriceanu nu reese din actele găsite, căci toți ceilalți actori sunt introduși ca gajisti.*

Vedem, că condițiile pentru gajisti nu au fost prea favorabile. Dar de unde eră să și plătească bietul Petculescu mai mult, când afară de însuflețire și soțul acestora: *sărăcia*, nu avea nimic.

A visat el zile mai bune, cari înse nu le-a ajuns. Astfel găsim între acte un proiect de budget al societății, despre care am amintit mai sus. Conform acestui budget aveam să facă salariile pentru 18 membri (10 bărbați și 8 dame) cu totul 16.000 fl. Afară de aceea eră provădit fondul de pensie, de călătorie, garderobă etc. Suma totală face 34.000 fl. la an. De și nu a realizat Petculescu nici în cele mai bune zile acest budget, totuș cred, că e de interes a-l reproduce aici:

Personalul		Salariu		fundațiune pension		Suma		pensiune câte pe 1 an		Paușal de călătorie		Diurne pe 150 de zile	
bărbătesc	femelesc	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
1	—	2400	—	750	—	3150	—	60	—	70	—	600	—
1	—	1200	—	375	3	1575	03	30	—	70	—	390	—
1	—	1150	—	859	40	1509	40	28	75	70	—	375	—
—	1	1100	—	343	77	1443	77	27	50	70	—	360	—
1	—	1050	—	328	14	1378	14	26	25	70	—	345	—
—	1	1000	—	312	51	1312	51	25	—	70	—	330	—
1	—	950	—	296	88	1246	88	23	75	70	—	315	—
—	1	900	—	281	25	1181	25	22	50	70	—	300	—
1	—	850	—	265	62	1115	62	21	25	70	—	285	—
—	1	800	—	249	99	1049	99	20	—	70	—	270	—
1	—	750	—	234	36	984	36	18	75	70	—	255	—
—	1	700	—	218	73	918	73	17	50	70	—	240	—
1	—	650	—	203	10	853	10	16	25	70	—	225	—
—	1	600	—	187	47	787	47	15	—	70	—	210	—
1	—	550	—	171	86	721	86	13	75	70	—	195	—
—	1	500	—	156	26	656	26	12	50	70	—	180	—
1	—	450	—	140	63	590	63	11	25	70	—	165	—
—	1	400	—	125	—	525	—	10	—	70	—	150	—
Suma		16.000	—	5000	—	21.000	—	400	—	1260	—	5190	—

Socoata generală:

1. Salariile	fl. 16 000.—
2. Pentru fondul de pensie	5.000.—
3. Paușal de călătorie	1.260.—
4. Diurnele pentru timpul de călătorie	5.190.—
5. Pentru cadropă (garderobă)	2.000.—
6. Pentru cortine	100.—
7. Pentru sală și muzică	3.750.—
8. Pentru medicul Societății	300.—
9. Pentru medicamente	40.—
10. Pentru bibliotecă	60.—
11. Pentru neprevăzute casuri	300.—
Suma	34.000.—

În contractul reprodus am vădit, că e vorba și despre un regulament teatral. Între actele ce-mi stau la dispoziție nu am găsit acest regulament, de și sunt indicii, că a existat. După ce bucăți din arhiva lui Petculescu trebuie să se mai afle și la

* Într-o condică fără dat se află numele: Alesandrescu, Dobriceanu, Petculescu, Petrescu, Ionescu și Mihailescu, dar nu pot constata dacă aceștia au fost societarii de la început. Dr. V. Br.

Abrud și la Făget, unde se disolvase temporal societatea, n'am abzis de speranța de a da de urma acestui regulament, important din mai multe considerante.

Precum reese din actele ce le am la dispoziție, a căutat Petculescu să susțină disciplină și ordine esemplară în Societate și numai astfel se esplică, că a putut susține societatea atâta vreme.

S'au întemplat casuri, că membrii societății nu s'au supus ordinului dat, ori nu s'au purtat cuviincios, ceea ce l-au îndemnat pe Petculescu să pedepsească în bani pe bieții actori.

Voii reproduce aici vre-o câteva bilete de amendă, găsite între actele arhivei lui Petculescu.

Bilet de amendă.

Dșoara Veronica Halmăjanu se amendează cu suma de doi florini v. a. pentru necuviința, ce a comis-o pe scenă la reprezentațiunea din 4 decembrie st. n. 1880, *ridënd pe scenă*.

Decembre 4 st. n. 1880.

Orăștie.

G. Aug. Petculescu,
directorul trupei.

Bilet de amendă.

Di G. Racoveanu se amendează cu suma de zece florini v. a. pentru lipsirea dlui din 5 și 6 novembre fără șcirea direcțiunei și călătorind în alt oraș străin respectiv în Hațeg.

Novembre 5 st. n. 1880.

Orăștie.

Georgiu Aug. Petculescu,
directorul trupei.

Bilet de amendă.

Di G. Racoveanu se amendează cu suma de douze-zeci florini v. a. pentru lipsirea dlui din 19 și 20 novembre st. n. 1880 fără șcirea direcției și călătorind în alt oraș străin respectiv în Hațeg.

Novembre 19 st. n. 1880.

Orăștie.

Georgiu Aug. Petculescu,
directorul trupei.

Bilet de amendă.

Di G. Racoveanu se amendează cu suma de trei-zeci florini pentru lipsirea dlui din 26 și 27 novembre fără șcirea direcției și călătorind în alt oraș străin respectiv în Hațeg.

Novembre 26 st. n. 1880.

Hunedoara.

Georgiu Aug. Petculescu,
directorul trupei.

Bilet de amendă.

Di G. Racoveanu se amendează cu suma de patru-zeci florini v. a. pentru lipsirea dsale de la reprezentațiunea din 30 novembre, unde avea să joace în această reprezentațiune; fiind anunțat pe afiș, dlui a rămas în Hațeg spre a-ș petrece; conform acestei absențe se amendează cu suma mai sus menționată.

Novembre 30 st. n. 1880.

Hunedoara.

Georgiu Aug. Petculescu,
directorul trupei.

Am reprodus anume aceste toate, ca să se vadă, că directorul Petculescu a fost foarte sever întru susținerea disciplinei și a măsurat pedepse relativ enorme asupra lui Racoveanu, care devenise

recalcitrant. Întru cât a și încasat Petculescu amendele din chestiune nu reese din acte, dar e probabil că le-a subtras din leafă, dacă ar fi avut din ce, căci cu multe miserii financiare a avut să se lupte societatea lui Petculescu.

Firea lucrului a adus-o cu sine, că nu se putea depărta din un loc unde a dat reprezentații până ce nu plătiă toate datoriile, căci creditorii secestraă toată garderoba și toate cele necesare pentru reprezentațiune. De obiceiă luă avansuri din comuna unde avea să continue reprezentațiile ca achitând datoriile să poată plecă și dacă nu avea norocul să încasseze sume mai mari în localitatea următoare se repetă scena din cea premergătoare din nou. A ajuns bietul și pe mâna usurarilor, încât Dumnezeu știe cum a dres-o și incurcat-o din un loc în altul. Între hârtiile ce le am înainte-mi se află o sumedenie de acte judecătorești pentru datorii. În vara anului 1881 a dat Petculescu reprezentații la Brașov și s'a incurcat astfel în datorii, încât a pierdut întreaga garderobă, bibliotecă, arhivă etc. și de abia mult regretatul avocat din Abrud Alesandru Filip, cătră care se adresase Petculescu în desperația sa, a putut răscumpără prin intermedierea dlu Simeon Damiană, avocat în Brașov, o parte din aceste cu suma de 200 fl., ca să poată continua Petculescu turneul prin Munții apuseni, unde plecase. Actele privitoare la această transacție se găesc toate în arhiva lui Petculescu, aflătoare la cumnată-sa din Lugoj.

(Va urmă.)

Dr. Valeriu Branisee.

L o r.

*Mi-ați răpit întreaga avut
Tot așa încet, încet —
Dar simțirile din pept
Să-mi răpiți tot n'ați putut.*

*A rămas în sinul meu
Dragostea pentru voi toți,
Pe când voi ca niște hoți
Me aleșiuați mereu.*

*Simțeminte-ășă mărețe
Sânt comori cu mult mai mari
Ca să le fure tâlhari
Și-apoi rostul să le nvețe.*

*De-aceea cu-a voastră fire
Voi me veți pândi mereu
Ca să me furați, când eu
Sânt bogat numa 'n iubire. —*

*Și iubirea nu se fură,
Ea i un dar dumnezeesc —
Numai cei rei dușmănesc
Și-i păcat să nutrești ură.*

*Vai! iubirea nu se fură,
Cum v'as da-o înse toată —
Numai să-ajung ca odată
Să grăim iar gură 'n gură.*

V. B. Muntelescu.

Armand Barthet.

V r a b i a L e s b i e i.

Comedie într'un act, în versuri.

(Urmare.)

Scena III.

CORNELIUS, MANLIUS, PISONE.

CORNELIUS.

Și mai ales fii tare!
Te 'mbarci voios, dar zeu ferească de 'necare...

PISONE.

Sugaciū plăcut ca densus!... Se duce, biet, voios
A prinde 'n ape turburi norocul înduoios!

MANLIUS.

După Senat și-avere când omul astfel cură,
E-un joc ca ori și care: se pierde... și se fură...
Atât că 'n jocul ăsta toți fură... pe bărbat;
Și, cu cât densusl pierde, toți joc de el își bat.

PISONE.

Și bine-i faci! De-i asta, idee! — Pentru mine,
Hymenu-i locul unde se gâtuie mai bine.
Vicleană, de n'o prinde vre una. M'am gândit
Că nu e reu mai mare ca binele silit!
Decât epitalame, o veselă cântare!
Precum se schimbă vinul, și la femei, schimbare!
Amoru-ți, de la una la alta rătăcind,
Să ai caprițiul normă, de azi pe mâni trăind.
Aceasta-mi e sistema și eu mi-o cred prea bună.

CORNELIUS.

Te obosește. Catul, cu tine dimpreună
Avea un gând, și iată-l în lațul conjugal.

PISONE.

Mai bine, căci vr'o frică, de-aseenea rival,
N'o să mai am d'acuma.

CORNELIUS și MANLIUS.

Rival?

PISONE.

A sa iubită,

Lesbia...

MANLIUS.

Vraja 'ntreagă!

CORNELIUS.

Nespus!

PISONE.

Desevêrsită!

Cât nu mai pot, mă-e dragă!...

MANLIUS.

O! eu me 'nnebunesc!

CORNELIUS.

Nu pot, fără uimire, privirea-i să 'ntelnesc.

MANLIUS.

Buu! Iacă-ne 'mpreună c'un dor, într'o clipire...
Ve felicit de-această duloasă potrivire!
Dar cu-ășă fel de rivnă nu-i chip să ne jucăm:
Vom pierde, trei de-odată de-om vrea s'o încântăm.

PISONE.

Da, Manlius, firește, începe tu, îndată,
Când vom veni, cetatea să fie și luată!

CORNELIUS.

Prea e de rënd capcana, ca 'n ea să ne arunci...

Pe drumul یشpășirii.

MANLIUS.

Voi nu me înțelegeți...

PISONE.

Esplică-te atunci...

MANLIUS.

Trei curtesani, de pildă, cocheta întelnește...
Când fiecare 'n giuru-i de-amor îl ciripește
Și face-ochi dulci, de sigur c'o vor vedea curënd,

Puiū suta contra unu, — din mâna lor scăpând;
Mai nemerit, așa e: cercăm o hărțuire
Cum ne-om pricepe 'n parte; ajunsul la 'mplinire
Va stăruī, dar singur; rivaliī ce vor fi
Goniți, i-or da lui sprijin în loc de a-l jigni.
Așa, e-aproape sigur că nimfa cea frumoasă,
Degrabă obosită c'un rol de nemiloasă,
Iși va alege-amantul din noi, — și, fericit
Va fi cel ce-o să aște momentul nemerit.

CORNELIUS.

Frumos proiect!

PISONE.

Olimpic! El glorie-o să-ți fie.
Tragi greū cu totul Manliu, — când ești după beție!

MANLIUS.

Așa dar peste-o oră ne întelnim.

PISONE.

Cu spor...

Ne-am înțeles.

CORNELIUS (voind să iasă.)

Lesbia!

PISONE.

E de-ale tale-Amor!

Scena IV.

Aceiași. — LESBIA, CHRYSSELIDA.

LESBIA.

O! tineri nobili, — salve! Robi, domnul vostru nu e?

DAVUS.

O să se 'ntoarcă 'ndată. Să mân un rob să-i spue?

LESBIA.

O să-l aștept aicea și, dacă 'ngăduiți,
Cu toții împreună...

MANLIUS.

O! în genuchī, robiți,
Te vom rugă de-aceasta, Lesbio adorată...
Aș cumpără cu viața-mi plăcerea nestimată
De-a te vedea o clipă...

LESBIA.

Prea scump e, scumpul meū.

PISONE.

Puțin, pentru-o plăcere care-ar mândri pe-un zeū...

CORNELIUS.

Un zimbet dulce numai, și-ar fi o rēsplătire...

LESBIA.

Ce sarbēd vi-i asaltul!... Dar galeșa privire
Și vorbele 'nflorite nu pot a n'admiră:
Să fiți, din întâmplare, amoresați cumva?

PISONE.

Și chiar de-ar fi aceasta! Sânt sincer la cuvinte,
Și ca să fac în lături, mi-i peptul prea fierbinte.

CORNELIUS.

L'asă minuni de farmec, de ghiță să pot sta,
Ar trebui o piatră coala, — și nu-l așa.

MANLIUS.

Mai mândru corp și față mai dulce, mai curată,
N'a dat icoana mândrei Cyprise vre odată!
Să nu mai mire dară...

LESBIA (Chryselidei.)

Asculți tu, dese ori,
Așa de nostim trio de bieți suspinători?
C'un sânge rece comic, pot mulți să facă oare
Umflate declarații de foc, plictisitoare?

Ca și Paris, am numai un măr și-s gânditoare:
Să-l dau? Cu drag aș face-o, — dar căruia din voi?
Vorbiți pe rând, în parte, și voiți alege-apoi...

PISONE (șieși.)

Ăst început promite...

MANLIUS (șieși.)

Cocheta îndrăcită!

CORNELIUS.

E de luat de-a capul, căci lupta-î reu pornită...

Ortacii.

PISONE.

Acusă-te pe tine...

LESBIA (întrerupându-l.)

Me rog, din ce isvor
Curg aste-oftări aprinse și vorbe de amor?
Vedeți și voi, — prea multe-s de-odată. Cât să fie
Și inima-mi de bună, n'o să-mi pretindeți mie
S'o fac bucăți, ca astfel să pot plăcea la toți...
Ací sunteți trei, — mândri, bogați tustrei, nepoți
Și fiți de nobili încă, — tustrei, a Romei floare...

PISONE (șieși)

Și de ce nu? (Tare.) Amoru-mi, fermecătoare...

LESBIA (întrerupându-l.)

Zeu,

Pison, de sigur vinul te turbură-așa reu...
În veci, la masă numai te-am întelnit. Să fie
Posibilă viața cu-amantul în beție
Trei părți din timp?

PISONE (șieși.)

Așa ți-e? atunce... servitor!

Eram atlet, — și iată rămân ca privitor.
Deci, — unul!

LESBIA (lui Cornelius care înaintează către ea, dar pe care nu-l lasă a vorbi.)

Tu, Cornelii, un lucru me turmentă:
A mose miroase haina-ți, și toga ta... a mentă;
Nuș' ce miros mai este și 'n përul teü apoi...
Nu pot de loc să sufer parfumurile...

PISONE (aparte.)

Doi!

LESBIA (căt're Manlius, acelaș joc.)

Tu, noue lustru, Manliu! Bëtrân! İa te gândeșce:
L'asemenea etate un om se cumițeșce!
De-altmint'relea Daphnida te-a fi deprins prea des
Să șcii ce scump bëtrânii plătesc un biet succes!
Sleit, ruină-aproape, cu-atăți lustru 'n spinare,
O intrigă cu tine... zeü nici un haz nu are...

PISONE (șieși.)

Trei! (Lui Manliu.)

Te felicit, Manliu! Mai bine plan făcut
Și c'un șfërsit mai grabnic, îți spun că n'am vëdüt.

MANLIUS (cu jumëtate glas.)

Al meü! Dar mi se pare că l-ați întors cu totul!

CORNELIUS (idem.)

Ce lecție!

PISONE (idem.)

Acuma, n'o mai scäldä!

CORNELIUS (idem.)

Netotul!

Bețivul!...

PISONE (idem.)

Vinul are un ce iecuitar:

Bachus închide rana făcută de Amor!

MANLIUS (idem.)

De și e grea căderea, nu mi-am pierdut temeul.

PISONE (idem.)

Ce sânge rece! Uite ce 'nseamnă obiceiul!

Voiü inse rësbunare!... (Tare.)

Amici, să nu uităm

Că mâni Catul ne-așteaptă hymenul să-i serbăm
Cu Sexta...

LESBIA (cu glas tare.)

Cum, Pisone?

PISONE.

N'aveai șciință încă?

Nerod ce sânt! Părerea de reü mi-i foarte-adâncă
Pentr'o netăinicie...

LESBIA (privind lung la Pisone.)

Pricep... Tu ai jertfit

Lui Bachus, azi, în cupe prea mari și l-a 'mulțit...
Adevërat-e, Manliu?

MANLIUS.

Cam umblă-această veste,

Tu, pe Catul întreabă, când va veni, cum este.
Mai sigur, ca ori care, ți-a spune. Bun rëmas,
Lesbio...

LESBIA (pe gânduri.)

Cale bună...

MANLIUS (cu jumëtate glas.)

Noi, pe de-seară. — Pas

Nainte!...

(Va urmä.)

N. Rădulescu-Niger.

Datină și credințe populare româneșei.*

— Dia comitatul Hunedoara. —

Țëranul român ține, că din mâncarea, ce ai dus-o
Țla lucrători în câmp, nu-i bine să aduci remăși-
țele acasă, ci să le lapedi acolo, dacă vrei să nu
cađi din pod fără veste. (Solomica Haiduc, femei
în etate. Vețel.)

Să nu mânci nici odată ședënd în locul unde
staü ciuberele cu apă, nici să mergi cu ciubërul pe
cap la fântână mâncând, că-ți mânci norocul. (So-
lomica Haiduc.)

Nu-i bine să mânci ouë roșii în ziua dintëi
de Pașci, că ți se face „roșată pë gingei (boală de
gură)” (Marc Moise, bărbat în vërstă. Vețel.)

Cel ce umblă „d'iscuț în sfântu prazn'ic al
Paștilor, ahäla (acela) pëstë anu întreg are într'una
val (năcaz) cu pis'ioarele, că-i coc d'e nu poat'e
trage opinca“. De aci se esplică că fie omul cât de
sărac, își câștigă ceva încälțăminte asupra Pașcilor,
dacă n'are 'ncätără, mai bine împrumută, dar descuț
nu se lasă. (Marc Moise.)

De mergi undeva și-ți iasă în cale vre-o selbă-
tăciune, poți șci dinainte că nu ți-e drumul norocos;
iar de te întëlneșci cu țiganul, să-l „alduiești“ (bi-
necuvintezi) că „aur“ îți proceșce.

„Cân se perie (pïeptină) mița cu giara, i sëm
d'e ploae“. (Marc Moise.)

Mireasa, care se cunună pe vreme ploioasă,
toată viața ei „i obidoasă“ (tristă); iar de ninge, are
noroc de trai dulce. (Marc Moise.)

De-i vreme rea (urită) când îngropi mortul, să
șcii că i pare reü de lume.

Nu-i bine să duci acasă nici pene (flori) nici
săminte de pe morminte, de vreisă nu-ți duci moar-
tea acasă. (Anica Dan. Vețel.)

De ai norocire de „Bată-l crus'ea“ (dracul) să-ți
vină noaptea la casă: de-l veđi prin fereastră ca
bibol (bivol) mare, ca scroafă cu purs'eü, mirta n'e-
gru (cotoiü) ori în alt'e forme n'ecurat'e, ori d'e-l
auđi bubuind noapt'ea pin pod, să șcii că n'ai pas'e
d'e bala spurcată până nu-l impas'i. „Să ieü (iaü a-
tuns'i un ban d'e aramă și în put'erea noptii să-l
țipi (arunci) pë fereastră afară și să zis'i: Na un
crițari, imi plătesc capu meü și îți plătesc calea
ta și cu mine să nu mai ai n'imie! Și-ți piere „Ba-
tă-l crus'ea“ ca la fumu d'e tămie“. (Solomia
Haiduc.)

Când omori un „panjin“ (păinjin) ți se iartă
șapte pëcate. (Albert Haiduc. Vețel.)

È pëcat mare (greü) să scoli pulverea de pe
drum în fața sfintuluü soare, când stă să asfințească.
De acea muerile în ajunul serbătorilor și toată sâm-
bata după amiază mătură ulița „d'e piri (lângă)“
poarta lor, numai după asfințitul soarelui.

„Să nu stris'i cuibu(i) rëndun'is'iü, și să nu-i
omori puii că îți sacă mâna, că rëndun'ica e găina
lu Dumn'ezeü“. (Armina Haiduc jună. Vețel.)

Nu-i bine să umbli cu un picior încälțat și cu
altul descuț, că-ți mor părinții ori vr'un neam dulce.
De boala de nas „guturari“ (trognă) te poți

* Semnele grafice pentru citate sânt:

d' se pronunță „gy“ (ung. înmulat.)

t' „ts“ (unguresc.)

s' „e (i, e)“ (ardelenesc.)

n' „ny“ (ung.)

ușor cotorosî (scăpă) așa, că săruți „pě d'e-afurișu“ pe cineva în spate, și guturariul teŭ se mută pe acela — „ori să te afumi cu obiăla din pis'ioru hăl d'irept“. (Solomica Haiduc.)

Cel ce umblă mai des prin locurile unde se cuibăresc găinile, ușor se poate umplea pe tot trupul de „mișcoi de găină“. Dacă îi simți mișunându-ți pe pele, n'ai decât să te uiți, cu capu aplecat, într'o fântână cu apă, și se duc de nu mai rămâne unu.

Leacu cel mai bun contra „frigurilor pors'est'i“ e, să-ți duci blidu cu mâncarea în cocină și să măneci acolo, aședându-l pe vâlău. (Solomica Haiduc.)

Când capeți de la cineva lapte în „ulcută“ (ulcică), nu-ți „zëuită“ (uită) să torni un pic de apă în ea, când o trimiți acasă, ca să se sporească laptele la vacă.

Când cure (curge) laptele în foc, presară iute pe locu acela sare și varcă o țiră (puțină) apă, ca să nu crepe ugeru la vacă. (Maria Pădurean, femei în etate. Vulceș.)

A treia zi după ce fată vaca cuiva, stăpâna căsii are obiceiul să adune la ea acasă pe toți copilașii din vecini la corastă. Îi înșiră în două rânduri, mai mult jos pe vatra căsii, decât pe lavițe la masă și le pune înainte vre-o trei-patru blide de corastă cu mălai. — După ce s'au săturat, pruncii se strâng grămadă în mijlocul căsii și „staŭ pup“ (șed jos), iar găzdoața îi acopere cu un „abras“ (mășăriță) alb, curat și toarnă apă peste creșcetele lor cu căucu (lingura cea mare pentru apă) zicând: „Dumn'zeu să inmulțască laptele la vacă!“ — ceea ce și copiii o repeșesc strigând tare în cor. — Nimic mai plăcut pentru copii, ca să meargă undeva la corastă. Unii au datină să împărțească între copilași și mere, nucii ori alte poame.

„Hoara“ (galița) prinsă cu gând s'o tai, nu-i bine s'o mai slobođi să mai trăiască, că atunci „hulu“ (hârăul) are parte de ea.

Lemnul „d'e Armind'en“ se ține par la poartă până când coci pâne din grâu nou. Atunci arđi cup-torul cu lemne mestecate cu cele de Arminden.

Copiii mici, cari se sparie de vr'un câne, miță etc. — trebuie afumați cu pěr din animalul, de care s'a spăriat. (Vuța lui Filimon din Vețel.)

Țeratul are obiceiul să adune așchii, țanduri, din lemnul trăznit și le pune bine. Când e vreme grea afară (când vremueșce) fie zi fie noapte, el face o amestecătură de tămăe, lemn trăznit și iarba vântului (de felul mărarului) culeasă în dimineața de Sân-Toader. Le pune pe jar și afumă casa, apoi cu vătrarul le duce prin șură, prin grajdul vitelor și afumă tot ce vrea să apere de trăznet.

Acest mod de pază contra trăznetului, își află esplicarea în credința poporului despre acea putere fizică. — Sfântul Ilie, neînvinsul „Joe fulminator“ al Românului, poartă luptă titanică cu diavolul. Cest din urmă îngrozit de puterea săgeții focoase a sfântului Ilie, umblă în ruptul capului să-și caute loc de ascuns. Săgeata sf. Ilie loveșce și sfărimă adăpostul duchului necurat, dar acesta se știe păzi, și mai iute ca fulgerul își schimbă locul. Dacă afumi bine casa, șura etc. diavolul nu se poate apropia de ele ca să-și caute adăpost și așa nici sf. Ilie nu va da cu săgeata sa acolo. (Bătrânul Stefan Gaspar. Vețel.)

Țeratul știe ca de pe scrisoare, că la „Blago-

veș'en'ie“ (Bunavestire) vine cucu. Se îngrijeșce deci bine, că din ziua asta începând, până când va auđi pentru întâia dată în an cucul, să nu treacă pragul căsii nemâncat. Că Doamne fereșce, de-ți cântă cucu 'ntei pe nemâncate. te spurcă, de tot anul îți miroasă gura urit. — Tot astă credință o are săteanul și despre pupăză și despre puii mici de găscă ori rață. Bucuros, cel ce „pe mâncate“ dă peste pușori de găscă ori rață, le zice: „Pfu! nu v'ați diocia. Hin'e c'am mâncat astăzi, d'e nu m'a-ți spurcat“. Celalalt prinde a-i sudui (injură) cum îl tae gura. (Solomica Haiduc.)

Copiii, adese oamenii bătrâni, spun că nu-i bine să te scaldî în Mureș, mai nainte de ce ai fi mâncat carne de pasăre (vrabie, turturică, sturz etc.) ori caș proaspăt de oaie, ca să n'ai parte de „Bată-l crus'ea“ — Duch necurat, Bată-l crus'ea de astă dată se inchipueșce ca un monstru oribil, purtând un lanț lung de fer pe spate. El sălășluieșce în adâncimea apei, de unde cu ochi de bălaur pândeșce să între cineva în apă, să-i pună lanțul în picior și să-l tragă în „aliman“ (locul cel mai afund, bogat în vêtejuri.) Asupra celor ce au mâncat caș proaspăt ori carne de pasăre, „Bată-l crus'ea“ n'are putere.

Muerile țin tare că luna, mercuria și vineria nu-i bine să dai strinului (străinului) nimic de pe la casă. Chiar cerșitorul să-ți vină, nu-i poți întinde nici o bucatură de pită, că vin primejdii în casă, de-i dai ceva. (Maria lui Alesandru, femei în vêrstă, originară din Căoiu.)

Uneori se arată pe la închieturile degetelor niște pete de culoarea ruginei. Aceste sânt semne de sfadă. În ziua când se ivesc, musai (trebuie) să te certî cu cineva. Și până nu ți-ai descărcat pe cineva tot focul mâniei, însădar ai cercă să le speli, că nu-i leșie de care să se ducă petele. (Solomica Haiduc.)

De cântă ciovica impregiur de casă sburând de nu-ș găseșce locul, să știi că în grabă ai să „măneci colacul“ vre-unuia din aceea casă. (Cătuța Popa. Minthia-Mureș.) Tot moarte însemnează și aceea, „că pomn'est'e“ (pocneșce) casa din chiar senin. (Marc Moise.)

Când cântă găina cocoșeșce în apropierea căsii, ori „d'e hăuieșt'e cân'ele a pustii“, iară să știi că în scurtă vreme careva din casa aceea se duce „la oi“. (Marc Moise.)

Altuia i dat să-și audă cu urechile lui „s'easu hăl reŭ bătē(d) în păret'e tie... toac...“ (Marc Moise.)

De-i vedea că „bet'eagu“ (bolnavul) slăbeșce de-i numa umbră și se tăt „inhalbăla hălea grindî și vorbeșce nărođii (alurează), ori strigă, să-i prindî pasărea aia frumoasă, s'e numa iel o ved'e, ori că să dai afară pe baba s'e s'e tăt rinjește câtă iel, atuns'i să știi că ș-a vêđut moartea“. — Dacă după semnele aceste rele „bet'eagu“ încă tot trage de moarte, atunci nu te mai gândi să-l mai scolî din pat, mai bine lasă să i se facă „ingenunțări“, (ingenunchieri) ca să i se curme odată suferințele. Chiemi anume „o muere iertată“, (curată în traî și liberă de gânduri tinereșci) care într'o odae separată inge-nunchie de trei ori jos pe o cârpă albă de pânză de casă și făcēnd mătăni bombăneșce vr'un „Tatăl nostru“ au vre-o „Născătoare“ din buzele ei sfinte. — Cârpa de „ingenunțări“ o puni pe furiș la picioarele „bet'eagului“ și cât bați în palmi... „ie pē halianantă lume“. (Solomica Haiduc.)

Emil V. Degan.

SALON.

La educația fetelor noastre.

— Aduș la „scrisoarea unei doamne”. —

Domnule redactor,

Am cetit cu multă plăcere în numărul trecut al prețuitei dvoastre reviste scrisoarea doamnei care iscălește „Urzica Spinescu”, căci scrisoarea aceea cuprinde un mare adevăr, care și pe mine de mult me preocupă.

Sunt și eu de părerea, că damele române nu sunt destul de naționaliste, că ele prea negligă limba română și că nu sprijinesc de loc literatura națională.

La mai multe ocașuni am spus aceasta prietenelor mele, plângându-me de aproape toatala indiferență cu care întimpinăm noi damele române cele mai multe stăruințe culturale din câte se pornesc la noi.

Am voit însa-mi să iați condeiul a-mi descoperi experiența, înse n'am avut curagiul; acum imi pare bine, că observațiile mele s'au ivit și în publicitate. Aceasta imi ofere ocașunea să adaug și eu vr'o două cuvinte la critica din numărul trecut.

Prima mea observațiune este, că eu nu ved damele române sprijinind cu căldură societățile noastre culturale. Atât Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, cât și Societatea pentru crearea unui fond de teatru român, adica cele două societăți culturale de frunte ale noastre, au foarte puțin membri dintre femeii, cu toate că statutele permit aceasta, cu toate că ar fi foarte înălțător să vedem și femeile noastre contribuind d'alături cu bărbații la afirmarea culturii naționale.

Doamnele noastre cred a-și implini datoria dacă se presintă la balurile cari se aranjează cu ocașunea adunărilor generale ale acestor societăți. La asemenea festivități, au parale destule pentru toate, — dar dacă le-ai cere o mică contribuție pentru cultura națională, n'ar găsi în busunar nici un gologan de prisos.

Dacă la aceste adunări nu s'ar da baluri, cele mai multe — mai ales mamele cu fete mari — nici nu s'ar duce, căci ele nu se interesează de adunări, ci numai de baluri. Sunt multe, cari nici nu se duc la adunare, ci numai la bal; dacă balul se dă în seara primă, a doua zi dimineața ele pleacă acasă; dacă balul urmează a doua seară, după închiderea adunării, ele nu vin decât decât pentru seara aceea. Evident că cu astfel de dame nu vei promová cultura națională. Și de aceste sunt multe.

Câte reuniuni femeșci avem? Puține. Și câte din ele infloresc? Și mai puține. Sunt reuniuni femeșci cari numai cu chiu cu vaiu își pot ținea adunările generale, căci nici macar atunci nu se întrunesc destule membre.

Ce arată toate aceste? Lipsa unui adevărat sentiment național.

Și de unde urmează lipsa aceasta? Din educația greșită a fetelor.

Avem câteva institute bune pentru creșterea fetelor. Cele ce ies din aceste școli, duc cu sine din institut și respândesc în viață spirit național. Câte o astfel de fată reformează o familie întreagă, mai multe împreună schimbă atmosfera unui orașel, deșteaptă pe cei amorțiți și entusiasmează pe toți.

Inse, durere, numai o mică parte a fetelor române își fac educația în școli românești. Mai sunt multe familii cari și acuma își dau fetele în institute străine. Cu ce impresiuni se întorc fetele de acolo, vedem de multe ori. Ele nu mai știu românește, ba și dacă știu, se prefac că au uitat limba aceea, căci la școala unde au petrecut, n'au auzit decât batjocure asupra ei. Unele își uită chiar și religia și nici nu mai știu să facă cruce românește.

Cu astfel de fete nu vom înainta cultura națională. Ele nu vor avea inimă pentru idealurile noastre și dacă vor vini și pe la balurile românești, vor vini numai pentru ca să-și câștige câte — un mire. Care este învățătura din toate acestea?

— Părinți, dați fetelor voastre educație românească.

Spinuța Urzicescu.

Să ne curățim limba.

— Rubrică permanentă. —

Beiuș sau Beiuș?

Din lipsa de spațiu neputând să continuăm aceasta rubrică în numerele trecute, ni s'a adunat mult material de publicat.

Din grămada mare lată acuma următoarea scrisoare:

Domnule redactor,

Publicul românesc s'a deprins cu numirea de „Beiuș”. De un timp încoace inse a apărut și numele „Beiuș”. Chiar și dvoastre întrebuițați în „Familia” consecvent tot cuvântul acesta. Acuma eu — și cu mine mulți — nu șcim cum e mai bine: Beiuș sau Beiuș.

Confusiunea noastră devine și mai mare prin faptul ciudat, că nici chiar cei mai competenți, conducătorii școalelor din Beiuș—Beiuș, nu sunt de o părere. Dl Butean, directorul gimnasiului, tipărașec în fruntea anuarului „Beiuș” — iar dl Ștefanica, directorul școalei civile de fete, scrie în anuarul acestei școale „Beiuș”.

E bine, dacă nici chiar cei din fața locului nu pot cădea de acord în privința numelui acestui orașel, atât de mult amintit, — cum să șcim noi cei din depărtare: care numire e mai bună și prin urmare de care să ne servim.

Beiuș sau Beiuș?

Un cetitor.

Respunsul redacțiunii:

Noi suntem de părerea, că bine se scrie „Beiuș”, căci poporul așa pronunță și nu „Beiuș”. De ce să nu zicem toți într'o formă cu poporul? Sau e mai bine ca și în punctul acesta să ne depărtăm de el? Oamenii cu carte să numească într'un fel și poporul altfel aceeaș localitate? Ar fi curios.

Lina Lion Lion

LITERATURĂ.

Petru Cazacul și alte nuvele de Iosif Popescu. Un nou volum de nuvele în marea și nesfârșita noastră secetă literară este o noutate interesantă. Dl Iosif Popescu, cunoscut publicului cetitor din timpul când redactase „Albina Carpaților“ ne face surprinderea aceasta, scoțând la lumină în Arad în tipografia „Tribuna Poporului“ un volum de nuvele sub titlul pus la începutul acestor rânduri. Volumul conține trei nuvele: Petru Cazacul, Zina și Daniel. Toate trei sînt istorice, ceea ce este o notă rară în novelistica noastră, căci de mult timp nimeni nu mai scrie nuvele istorice. Autorul, care acum e inginer în România, se distinge prin o bună limbă românească, ceea ce ne face să-i cetim cartea cu plăcere. Prețul 1 cor. 50 fil.

Istoria poeziei lirice la Români până la Alecsandri. Premiul Adamachi, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1904 a Academiei Române celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria poeziei lirice la Români până la Alecsandri“ (Decis. 7 aprilie 1899.) Scriitorul, care va întreprinde opera aceasta, va începe lucrarea sa pentru întreaga românie, de la timpurile cele mai îndepărtate ale poeziei noastre, cercetând originile și începuturile ei, până în sinul poeziei populare. Va trece apoi în studiu pe larg poezia lirică din secolele precedente secolului XVIII, pe aceea din secolul XVIII în special, și va veni până în timpurile noastre, descriind și analizând în mod dezvoltat pe toți poeții lirici morți astăzi, până la Alecsandri exclusiv. Lucrarea va fi întemeiată pe cea mai întinsă critică literară și estetică, punând în evidență nu numai frumusețile limbii, ale formațiunii ei, ale locuțiunilor poetice, ale deosebitelor dialecte și ale variantelor de prin provinciile române, ci ogîndirea moravurilor, a sentimentelor și, mai pre sus de toate, a idealului urmărit de poporul român în poezia sa. O prefață largă va introduce pe cetitor în opera aceasta; ea va cuprinde un studiu pregătitor asupra poeziei lirice în genere. Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1903.

Biblioteca populară a Asociațiunii. Din aceasta publicațiune menită pentru popor a apărut broșura a patra. Sub titlul cumulativ de „Sfaturi bune“, aceasta conține trei disertațiuni și anume: 1, „Despre concubinaj“ de Emanuil Ungurianu; 2, „Despre beție“ de dr. Elie Cristea și 3, „Icoane din viața poporului nostru“ de Nicolaș Ivan. Prețul 20 fileri.

Cărți de școală. În editura librăriei H. Zeidner în Brașov a apărut: „A doua carte pentru deprinderea limbii maghiare în școalele populare române“ pe baza planului ministerial de învățămînt, de Francisc Koós inspector școlar în pensiune și consilier regesc și Vasile Goldiș profesor gimnazial în pensiune, secretar consistorial. Edițiunea a doua corectată. Prețul 50 fileri. — „Elemente de fizică“ pentru școalele populare de Ion Dariu. Ediția a 4-a. Prețul 60 fil. — „Întîia carte a copiilor“ sau ABC-darul ilustrat pentru clasa V primară de St. C. Alexandru. Cu o lecție de model. Prețul 40 fil. — Tot în editura acestei librării au apărut două caete de de-semn, cu figuri începătoare pentru fiecare pagină, pentru școlarii din școalele primare, întocmite de Alesandru Lukáts, profesor la gimnaziul rom. cat. din Brașov. Prețul unui caet 20 fileri.

TEATRU.

Teatrul Național din București. Dșoara Agata Bârsescu ș-a început debutul în fața unui public numeros care a aplaudat-o cu entusiasm. Atît în „Phedra“ tradusă de Sion, cât și în „Messalina“ a avut un succes mare. În aceasta din urmă piesă succesul a fost împărțit cu dna Aristița Romanescu, escelenta artistă a Teatrului Național. — Marți la 22 octombrie (4 novembre n.) dșoara Bârsescu a debutat în puternica dramă a lui Provins „Rătăcirea“ (Le vertige.) — „La Slănic“ comedia în 3 acte, care s'a represintat întîia-ora sâmbătă la 19 octombrie (1 novembre) este localisată după Blumenthal, de Sfinx.

Succesul unei românce la conservatorul din Paris. Dșoara Marioara Ventura, fiica dlui Gr. Ventura, vechiul ziarist și cunoscut autor dramatic, terminându-și studiile cu escelent succes la conservatorul de declamațiune și muzică din București, a fost trimisă ca bursieră a reginei la Paris să-și completeze studiile la conservatorul de acolo. Acum se anunță că dșoara Ventura a trecut cu succes examenul de admitere la conservatorul din Paris. Dsa e prima româncă, care de trei-zeci de ani încoace a fost admisă în conservatorul din Paris.

MUSICĂ.

Concertul dnei Irena de Vladaia în Sibliu, marți la 4 novembre, în sala de la „Unicum“, a reușit escelent și a fost astfel o splendidă serbare musicală. Artistă, a cărei voce și școală a încântat tot publicul, a fost aplaudată cu cea mai mare căldură și chemată cu entusiasm înaintea rampei. Dșoara Olivia Bardoși, care a acompaniat-o și a cântat și doue piese solo, s'a achitat cu multă bravură. Dl Gr. Savu, ca pretotindenă, astfel și aici a reușit foarte bine.

Stagiunea Operei române din București, la Teatrul Național, se va deschide luni la 2/15 decembrie, cu următorul personal artistic: Dna Inés Citti-Lippi, soprano dramatică assoluto; dra Elda Cavaleri, soprano lirico assoluto; dra Camilia Mihăilescu, soprano legeră assoluto; dra Mergherita Iulia, mezzo soprano assoluto; dra Virginia Miciora, mezzo soprano. Dl Cavalier Vincenzo Coppola, prim tenor assoluto; dl Adolfo Sarcoli, prim tenor liric; dl Alexandru Bărcănescu, tenor leger; dl Mihail Enăchescu, tenor comprimă; dl Ignazio Bozzoli, prim bariton assoluto; dl Barnaba Arrais, bariton; dl C. Petrescu, bariton comprimă; dl Augusto Dadó, prim bas assoluto; dl Grigore Alexiu, bas; dl I. Cigalia, bas comprimă. Dl Pepi Neuwirth, șef de orchestră; dl N. Eliescu, regisor; dl Carlo Bianchi, maestru de cor. Corul este compus din 48 de persoane. Maestru concertator și director de orchestră dl Pietro Valini. Orchestra este compusă din 40 de profesori. Corpul de balet: dl Mario Villa, coreograf și director de scenă; Rachela Borghini, prima balerină assoluto; dna Amelia Vanetta Villia, prima balerină travest. Corpul de balet compus din 18 baleriste române și italiene. Repertoriul este astfel compus: Lohengrin, Tannhauser, Ebreă, Norma, Tosca, Bohema, Manon, de Massenet, Aida, Trovatore, Hugenoții, Traviata, Ernani, Rigoletto, Carmen,

Dinorah, Pagliacci, Cavaleria Rusticana, Navareza, Lucrezia Borgia, Ballo in Maschera. Opere noue: Profetul, de Meyerbeer; Samson și Dalila, de Saint-Saëns; Manon, de Puccini; Fedora, de Giordano; Zázá, de Leoncavallo; André Chenier, de Giordano.

Stagiunea de operetă la Teatrul Național din București se va deschide vineri la 1/14 novembre cu opereta „Vagabonții” (Die Landstreicher) operetă în 3 acte, de L. Krenn și C. Lindau, traducție de P. Gusty, muzica de C. M. Ziehrer.

Reuniunea română de muzică din Sibiliu în adunarea sa generală ținută la 29 octombrie a. e. a ales pe anul 1902/3 următorul comitet: President: Dr. Vasile Bologa, director la școala de fete. Director de muzică: Hermann Kirchner. Secretar: Vasile Stan, prof. sem. Cassar; Nicolae Căldărea, funcț. de bancă. Arhivar: Ioan Rebegea, funcț. de bancă. Econom: Ioan Silaghi, funcț. consistorial. Membri: Nicolae Benția, funcț. de bancă, Candid Popa, învățător și Constantin Popp, funcț. de bancă.

Concert în Ilia-mureșană. Corul bisericesc gr. or. român. din Dobra a dat sâmbăta trecută, 1 noiembrie n., cu ocaziunea instalării noului protopresbiter George Oprea, concert în Ilia-mureșană, cu concursul dlui Alesandru Șuster din Deva.

PICTURĂ.

Ce tablou a cumpărat arhiducele Iosif August la Cluș. Din Cluș se scrie „Gazetei Transilvaniei”, că arhiducele Iosif August, pe timpul petrecerii sale în Cluș la inaugurarea statuei regelui Matia Corvinul, a vizitat și expoziția de tablouri și a cumpărat un tablou reprezentând pe un sdravén vânător român, care îmbrăcat în frumosul său costum național, coboară de pe Retezat, pășind încet pe stâncă în jos, încărcat de vânat. Autorul tabloului e Vinc. Melka; dânsul are espuse și alte tablouri românești, dintre cari se amintesc: Biserica din Dênsuș; După o vânătoare în Gurghiu pe timpul arhiducelui Rudolf; vânător de căprioare lângă lacul Zănoagă ș. c.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Noul mitropolit al Bucovinei. În. Pr. Ssa dr. Vlademir de Repta a depus zilele trecute la Viena jurământul de credință. Instalarea sa se va ținea în 23 nov. n. cu mare pompă. Sub președința deputatului br. de Hurmuzachi s'a constituit în Cernăuți un comitet care să organizeze serbarea.

Sinodul extraordinar al eparchiei Aradului s'a ținut duminica trecută, la 2 noiembrie n., în sala seminariului, luând parte 52 de deputați. Deputatul Ioan Beleş a făcut propunerea ca sinodul acesta să nu se țină; propunerea înse s'a respins, cu 33 voturi contra 18. Atunci propunătorul și soții sei de principiu au eșit. Sinodul a votat apoi unanim concludus, prin care consistoriul eparchial din Arad se însărcinează, ca prin o adresă către În. Pr. Ssa mitropolitul să-l roage ca să stăruie pentru fapta indeplinire a scaunului episcopesc, care de 7 luni e vacant, cu toate că alegerea nouă s'a făcut încă la 30 maii (12 iunie.)

Societatea școlii române de fete în Oradea-mare. Convocare. P. T. membrii fondatori, ordinari

și ajutători ai Societății pentru înființarea unei școale de fete române în Oradea-mare, prin aceasta sunt convocați la adunarea generală, care se va ținea în sala mică de la „Arborele verde”, la 14/27 novembre 1902 d. m. la orele 4 $\frac{1}{2}$ în Oradea-mare, cu următorul program: 1, Deschiderea adunării. 2, Raportul general al comitetului despre activitatea desvoltată. 3, Raportul cassarului despre starea casei, precum și proiectul de buget pentru anul viitor. 4, Alegerea unei comisii de 3 pentru censurarea raportului general al comitetului. 5, Alegerea unei comisii de 3 pentru censurarea rațiociniului și bugetului. 6, Esmiterea unei comisii de 3 pentru acurarea membrilor noi și încassarea taxelor. 7, Defigerea locului pentru adunarea generală viitoare. 8, Eventuale discursuri ori propuneri. 9, Alegerea a 3 membri pentru verificarea procesului verbal. 10, Închelarea. Oradea-mare, din ședința comitetului, ținută la 1 noiembrie 1902. *Iosif Roman* m. p. președinte. *Andrei Horvath* m. p. secretar.

Catechet nou în Cluș. Dl *Marcu Jantea*, absolvent de teologie și filosofie, fost profesor suplinitor la gimnasiul gr. or. românesc din Brașov, a fost numit catechet pentru elevii gr. or. de la diferitele institute de învățământ din Cluș.

Prelegeri române în Viena. Dl dr. *Iosif Popovici* a primit însărcinarea, din partea universității din Viena, ca să țină prelegeri din limba literară română. Joi, în 23 oct. scrie „Tribuna” a fost prelegerea de deschidere. Dl Popovici a cetit despre gramatica română și în conex despre poveștile lui Ioan Creangă. — Avem speranță, că în curând se va înființa o catedră pentru limba română. Cu interes general se așteaptă din partea coloniei și tinerimei începutul prelegerilor.

Adunare de învățători în părțile sătmărene. Despărțământul Ardusă-Someș al Reuniunii învățătorilor gr. cat. români din archidiaconatul Sătmarului, aparținător diecesei Oradea-mare, ș-a ținut adunarea sa de toamnă în comuna Homorodul-de-sus la 27 octombrie, sub presiul dlui Alexiu Pop, secretar dl Andrei Soran.

C E E N O U ?

Hymeu. Dl *Iuliu Balzanyi*, controlor la cassa orășănească din Macău și dșoara *Gabriela Crainic*, fiica dlui George Crainic, notar în Noglitorid, Bihor, s'au cununat în 4 nov. — Dl dr. *Ioan Iacob*, candidat de avocat și dșoara *Sabina Andrus* s'au logodit în Beiuș. — Dl *Nicolau Șiclovan* inginer rigorosant și dșoara *Lucreția Popescu* s'au cununat la 14/27 octombrie în Ovcea. — Dl *Iacob Balcăș* învățător în Vlădeni și dșoara *Susana Păltineanu* s'au logodit. — Dl *Iuliu Magdu*, învățător în Eclea și dșoara *Aurora Crețu* din Uzdin, s'au cununat duminică la 2 noiembrie, în biserica gr. or. română din Uzdin. — Dl *Pompiliu Turcu* din Făgăraș și dșoara *Aneta Popa* din Satulung s'au logodit. — Dl *Mihail Iubaș* și dșoara *Ana Bratu* s'au cununat la 26 octombrie n. în biserica gr. cat. din Cugir.

Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blaș ș-a ținut adunarea generală în 26 octombrie n. sub presiul dnei Elena Nestor vicepresidenta Reuniunii. Adunarea, precum aflăm din „Unirea”, a fost slab cercetată, nici membrii din Blaș nu s'au presintat în

număr mai mare. Din rapoartele făcute s'a vădut că Reuniunea are 133 membri fondatori, pe viață, ordinari, ajutători și onorari. Fondul ei se urcă la 9400 coroane; de la înființarea sa a împărțit ajutoare în suma de aproape 6000 coroane. Pentru ajutorarea fetițelor sărace din școala din Blăș s'a votat 200 cor. pentru anul acesta, iar pentru anul viitor 400 cor. Reuniunea administrează și două fundațiuni; fundațiunea Ana Vlăsa are un capital de 561 cor. 30 fil., iar fundațiunea „Leontina F. Negruțiu“ 881 cor. 50 fil. Din aceste s'a dat anul acesta elevelor 65 cor. 30 fil.

Pocal de argint regelui Carol. La 17/30 octombre regele Carol a primit la Castelul Peș pe generalul maior Mihail Pavlovici Irinevici și pe colonelul Cerep Spiridovici Artur Ivanovici, cari i-au oferit un frumos pocal de argint din partea Societății slave din Moscova cu cifra regelui și armele țării, ca un omagiu adus pentru strălucitele fapte ostășești ale armatei române, acum un pătrar de secol, pe câmpiile Bulgariei. Generalul a luat parte sub ordinele regelui Carol la asediul Plevnei.

Visita regelui Carol în Bulgaria. Evenimentul politic cel mai important al acestor zile este visita regelui Carol la principele Ferdinand al Bulgariei. Se știe, că prințul Bulgariei a făcut deja de două ori vizită curții regale române. Din diverse cause, regele Carol n'a putut să innapoleze aceste vizite până acuma. Visita se va face marți la Rușciuc, unde va vini și prințul Ferdinand. Regele va fi însoțit de dl prim-ministru Sturdza și de ministrul de externe Brătianu. De acolo se va face excursiune la Plevna, unde regele va sta o zi întreagă, apoi se va întoarce la Sinaia.

Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoara se va întruni în adunare generală în Deva, la 9 novembre n. la orele 3 după miazăzi în localul casinei române, sub presidiul dnei Elena Hossu-Longin, presidenta reuniunii; secretar dl Dionisiu Ardelean.

Reuniunea femeilor române gr. or. din Bran și impregiurime își va ținea adunarea generală la 27 octombre v. (9 novembre n.) în localul institutului „Parsimonia“.

Despărțământul oradan al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român se va întruni în adunare generală în Oradea-mare, la 27 novembre st. n., sub presidiul dlui Nicolaș Zigre, directorul despărțământului, secretar dl Andrei Horvath. Adunarea se va ținea în sala otelului „Arborele verde“ și se va deschide după miazăzi la 3.

Conveniri sociale în Oradea-mare. Tinerimea română din Oradea-mare aranjează în luna lui novembre în fiecare săptămână joi conveniri sociale împreunate cu dans în sala mare a otelului „Arborele verde“. Prima convenire s'a ținut în 6 novembre n. Vor fi 4 eventual 5. Damele sânt rugate a se prezentă în toalete de stradă.

De la Liga culturală. Adunarea generală a Ligei pentru unitatea culturală a Românilor se va convoca pe 10/23 novembre. Liga va ținea la Ate-neț, în cursul iernei, mai multe conferențe cu subiect național. Se vor organiza mai multe serbări pentru sporirea fondurilor Ligei.

Filiala „Economului“. Institutul de credit și economii „Economul“ din Cluș ș-a înființat o filială în Gherla. Inaugurarea acesteia s'a făcut la 26 oc-

tombre n., luând parte la acest act directorul executiv al „Economului“ dl Vasile Podoabă, men brii în direcțiune protopopol dr. E. Dăianu, avocatul dr. Amos Frâncu și câțiva funcționari. S'a dat și un prânz, la care au participat reprezentanții orașului și al celorlalte institute de bani și alți funcționari.

Petrecere cu dans în Deva. Tinerimea română din Deva, și impregiurime va aranja la 9 novembre n., cu ocaziunea sfințirii bisericei gr. or. din Deva, petrecere cu dans în sala redutei orașenești. În fruntea comitetului aranjator stau dnii: Aurel Vlad president, dr. Iustin Pop vicepresident, Nicolaș Schiaș secretar, Dionisiu Ardelean casier, Virgil Olariu controlor. Venitul curat e destinat pentru decorarea internă a bisericei.

Noș medic român. Dl dr. *Ilie Iancu* din Sas-eicori a fost ales medic cercual în Cacova lângă Oravița.

Avansări în armata comună c. și reg. În 1 nov. 1902 au fost avansați și următorii Români. La infanterie vice colonelii maiorii Paul Duralia în reg. 52 de inf., Iosif Maciaga în reg. 7 de inf., Ioan Humița în reg. 21, Ioan Poplăcean în reg. 4 de vânători, Albin Regele în bat. 3 de pionieri. Maiorii: căpitani de I. clasă: Antoniu Landa în reg. 43 de inf., George Coma în reg. 90 de inf. Căpitani de I cl. căpitani de II cl.: Vasiliu Călbășă, în statul general, Victor Clobaza în reg. 93 de inf., Laurențiu Silvatici în reg. 1 de vânători. Căpitani de cl. II. locotenenții: Maximilian Coșca în reg. 87, Ioan Brad în reg. 5, Eduard Grindra în reg. 53, Daniel Pap în statul de geniu, Enrie Crocon în reg. 69 de inf., Ioan Sima în bat. 2 de pionieri. Locotenenți: sublocotenenții: Nicolaș Păsărar în reg. 43 de inf., Aureliu Cosgaria în reg. 5 de inf. Sublocotenenți: cadeții: Edvin Craiovan în reg. 2 de inf., Ioan Ilcușu în reg. 2 din Bosnia, Alexandru Șimon în reg. 21 de inf., Ioan Hidu în bat. 28 de vânători, Corneliu Savu în reg. 5 de inf., Nicolaș Cernodiu în reg. 29 de inf., Lambert Pop în reg. 13 de inf., Rudolf David în reg. 68 de inf., Silviu Suciu în reg. 78 de inf., Rudolf Pulpan în reg. 55 de inf., Antoniu Pinteran în reg. 89 de inf., Alfons Fabian în reg. 15 de inf., Nicolaș Benția în reg. 52 de inf., Augustin Grigar în reg. 40 de inf., Iosif Petraș în reg. 73 de inf., Iustin Hoszu în reg. 92 de inf., Stefan Coșocariu în reg. de inf., Antoniu Stergar în reg. 32 de inf.

A murit: Octavian V. Papp, student în drept, fiul dlui protopresbiter Vasiliu Papp din Beins, la 2 novembre, în etate de 26 ani.

Călimdarul săptămânei.

Dom. 7-a Ev. de la Luca cap 8. gl. 5. v. 11.
Soarele răsare 6 o. 58 m. dim. — Apune 4 o. 30 m. p. m.

Ziua sept.		Călimdarul vechiu		Călimd. nou	
Duminică	27	S. m. Nestor	9	Teodor	
Luni	28	S. m. Terențiu	10	Andrei	
Marti	29	S. m. Anastasia	11	Ep. Martin	
Mercuri	30	S. m. Zenobiu	12	Iosafat	
Joi	31	S. ap. Stacie	13	Stauislaș	
Vineri	1	Cosma și Damian	14	Iosafat	
Sămbătă	2	Mart. Anhidim	15	Leopold	

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296b.)

VERZEICHNISS

aller 55.000 Gewinne.

Der grösste Gewinn im glücklichsten Falle

1.000.000 Kronen.

Speziell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt:

Kronen

Sämmtliche Gewinne werden in ca. 5 Monaten gezogen und sind in Baar zahlbar.

1	Prämie mit	600000
1	Gew.	400000
1	"	200000
2	"	100000
1	"	90000
2	"	80000
1	"	70000
2	"	60000
1	"	50000
1	"	40000
5	"	30000
3	"	25000
5	"	20000
5	"	15000
36	"	10000
67	"	5000
3	"	3000
437	"	2000
803	"	1000
1528	"	500
140	"	300
34450	"	200
4850	"	170
4850	"	130
100	"	100
4850	"	80
3350	"	40

55,000 Gew. u. Pr. im Betrage **14.459,000**

Noroc deosebit la

TÖRÖK.

Mulți, mulți au devenit prin noi fericiți!

Maî bine de noue milioane coroane au câștigat la noi onorații noștri mușterii.

Cea mai cu sorți loterie din întreaga lume este loteria noastră de clase priv. reg. ung., care se reincepe în curând din nou. Din

110.000 losuri se sortese **55.000**

eu câștiguri în bani, va să zică jumătate câștigă din losurile emise, conform listei alăturate a câștigurilor.

Cu totul se sortește suma enormă de

patrusprezece milioane 459,000 coroane

în restimp de numai 5 luni. Întreaga întreprindere stă sub controlul statului.

Prețul losului original pentru clasa I face conform planului:

Pentru o optime	(1/8) fl.	— 75	saù	coroane	150
"	"	pătrime	(1/4)	"	3.—
"	"	jumătate	(1/2)	"	6.—
"	"	un întreg	(1/1)	"	12.—

și se trimite pe lângă rambursă saù trimiterea înainte a prețului. Planuri oficiale gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite până în

20 novembre n. a. e.

cu încredere și direct la adresa noastră.

A. Török & Co.

Casă de bancă

BUDAPESTA.

Cea mai mare vânzare în detalii din Ungaria pentru loterie de clase.

Secțiunile loteriei de clase ale colecturii noastre principale sânt:

Centrala: Theresienring 46/a.

1. Sucursală: Waltznerring 4.

2. Sucursală: Museumring 11.

3. Sucursală: Elisabethring 54.

(5-6)

Scrisoare de comandă (de tăiat)

Dlul **Török & Co.,** Budapesta.

Ve rog să-mi trimiteți _____ los original clasa I a loteriei ung. reg. priv. de clase, dimpreună cu un plan oficial.
Suma în coroane _____ (a se încasă prin rambursă) Rog a șterge ce
(urmează cu mandat postal) nu convine.

Adresa precisa